

Hamar Middelalderfestival

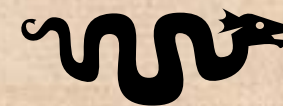

Myter og legender
10.-12. juni 2022

Innhold

Myter og legender	4
Åpningstider.....	6
Priser	6
Bortkomne barn.....	7
Penger/kort	7
Toaletter.....	7
Førstehjelp	7
Festivalkontor	7
Sjøormen i Mjøsa	8
Heldagsaktiviteter.....	13
Program.....	14
Våre sponsorer	24
Våre fotografer.....	24
Kart	25

Les mer om artistene og aktivitetene
 på våre hjemmesider ved å scanne
 QR-koden med mobiltelefonen!

<https://middelalderfestival.no/program>

Myter og legender

Årets tema for Hamar Middelalderfestival er «Myter og legender.»

Helt fra tidenes morgen har myter, eventyr og legender vært en grunnleggende del av menneskenes liv. Trangen til å forklare naturfenomener og livshendelser er selve opprinnelsen til mange av disse historiene. De ble brukt både som underholdning og til oppdragelse av de unge.

Noen var knyttet opp mot hverdagens gjøremål og håndverk, og ble fortalt mens man arbeidet. Andre var av den mer underholdende sorten. Disse kunne man kanskje høre om kvelden når man samlet seg rundt bålet.

Velkommen inn i eventyrenes verden og velkommen til festival!

Per Øyvind Riise
Ådelingsdirektør
Anno Domkirkeodden

Ranveig Nordbryhn
Festivalsjef

Når vi tenker oss tilbake til menneskene i middelalderkaupangen kan vi undres: Hvilke historier fortalte de her? Og hvem var det som fortalte dem? Var historiene lokale eller kom de langveis fra?

Det finnes lokale varianter slik som historien om sjøormen i Mjøsa, det finnes universelle hvor særlig det gode kjemper mot det onde, og det finnes eksempler på myter og legender som har reist over landegrenser. Her i Hamarkaupangen kunne man nok høre eksempler på dem alle.

Årets tema er en hyllest til både fortellingene og de menneskene som til alle tider har fortalt dem.

Praktisk informasjon

Åpningstider

Fredag 10. juni 19.00–24.00
Ølstua er åpen

Lørdag 11. juni 12.00–01.00
Markedet stenger 19.00
«Mjøsmaði»
konsert i Hamardomen 19.00
«Eldnatt», ildshow 23.15

Søndag 12. juni kl 12.00 – 17.00
Hyllest av Mesterborgere 13.00

Inngangsbilletter

Barn (6 – 15)	110,-
Honnør/Student	170,-
Voksen	220,-
Familiebillett	600,-
Liten familie	380,-
Festivalpass	400,-
Festivalpass familie	950,-

Konsert «Mjøsmaði»

Voksen	250,-
Student	125,-
Med festivalbillett eller deltakerbevis	125,-
Barn under 15 år	Gratis

Ildshow

Inngang	90,-
Med festivalbillett/-pass	60,-
Med deltakerbevis	40,-

Penger/kort

Klingende mynt gjelder i bodene på markedet. Vi tar kort i billettsalget, på Vertshuset og i Ølstua. Du kan også betale med Vipps.

Toaletter

Toaletter finnes ved hovedinngangen, i museums-låven og ved siden av Storhamarbygningen. Handikaptoalett finnes også ved hovedinngangen.

Førstehjelp

Norsk Folkehjelp holder til ved museumsbutikken. Se kart.

Bortkomne barn

Kan finnes igjen i museumsbutikken:
Tlf. 979 85 748

Festivalkontor

Ligger ved hovedinngangen. Festivalledelsen har telefonnummer 97 46 16 72 og e-post: festival@domkirkeodden.no.

Jomfru Karines Ølstue og vertshus

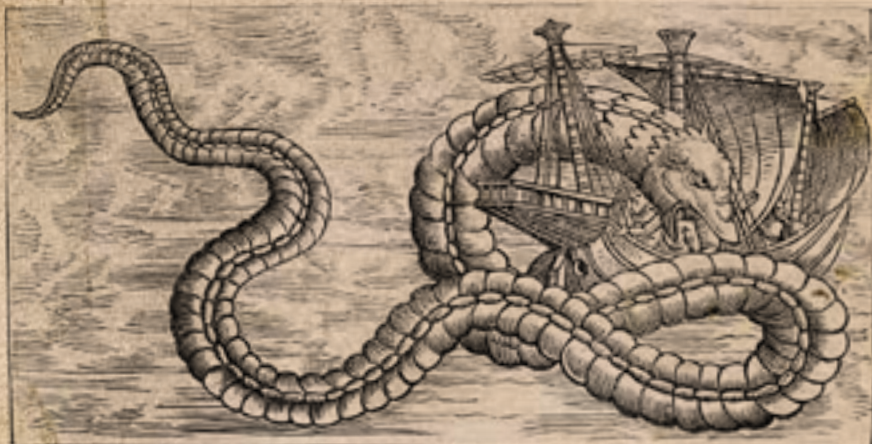
Fredag Lørdag Søndag Sted

Jomfru Karines Ølstue	19–24	12–01	12–17	Storteltet
Jomfru Karines vertshus	19–24	12–01	12–17	Storteltet

Den Gyldne Odde

Lørdag Søndag Sted

Den Gyldne Odde Grill	12–18	12–17	Bispestredet
-----------------------	-------	-------	--------------

Sjöormen i Mjøsa

«Nogle Jærtegn som skeedde udi Hammer førend bisp Mogens ble fanget.»

Ved Mjøsas bredd, der middelalderbyen Hammer, eller Hammarkaupangen som den også het, en gang lå, med katedral, bispeborg, gater og streder, skjedde det i det Herrens år 1537 noen forunderlige hendelser.

Det var en urolig tid i Norge. Det var strid mellom den lutheranske danskekongen Christian 3 og de norske biskopene og det gikk rykter om at danskekongens mann, Truid Ulfstand, var på vei mot Hammer By for å ta biskopen, Mogens Lauritson, til fange.

En tidlig vårkveld, ved midnattstid, begynner plutselig kirkeklokkene i Domkirken å ringe. Biskop Mogens bråvåkner i kammerset sitt og løper bort til vinduet, høyt oppe i borgtårnet, for å se hva som skjer.

Da han ser ned på kirken, blir han møtt av et underlig syn. Hele koret og langskipet er opplyst innenfra. Men ikke i det vanlige skinnet fra talglysene. Nei, det er som om selve sola har gjemt seg inne i katedralen. Det er så lyst der inne at det ser ut som om det er midt på dagen.

I tillegg til kirkeklokkene, ljoer også lyden av orgelet ut over den nattestille byen. I det Mogens er i ferd med å hisse seg kraftig opp over bruddet på natteroen, kommer han til

å kikke bort på orgelkrakken, som han så vidt kan skimte fra vinduet sitt. Da er det som om pusten setter seg fast i lungene hans, og hjertet hopper over et slag. Det sitter ingen på orgelkrakken!

Når han så ser bort på tauene til kirkeklokkene, er det heller ingen som drar i dem!

Plutselig begynner også klokkene i klosterkirken og korskirken å ringe. Så, like brått som det begynte, forsvinner all lyd. Både kirkeklokkene og orgellet tier, og igjen er det stillheten som råder over

byen og bispesetet. Men bare for en liten stund. Resten av natten er innbyggerne i borgen og byen plaget av lyden fra to store spøkelseshærer som brakker sammen, utenfor og inne i bispeborgen.

Dagen derpå

Neste morgen er alt stille, og selv om biskopen er ganske urolig etter nattens hendelser, er det lettere å tenke seg at alt bare

var en vond drøm når dagslyset flommer over kaupangen.

Utpå formiddagen begynner det å skye over, og det trekker opp til uvær. Tunge svarte skyer ruller inn fra øst og sluker sola. Tussmørket råder.

Plutselig høres rop fra stranda. Ute i Mjøsa er det kommet til syne et stort uhyre! Biskopen, prestene, munkene og alle som bor i byen løper ned til stranda for å se hva som er på ferde. Der får de se beistet i all sin uhyggelige prakt.

Det er en forferdelig stor Sjøorm, som er så lang, at den strekker seg helt fra Helgøya og inn til land ved Domkirken. Han har øyne så store som en manns neve, lang svart man som henger nedover halsen og ryggen, liksom på en hest, og kroppen er skjellete med mange slags farger.

Med ett kommer det en enorm okse til syne på andre siden av bukta mot Stange sogn. Den har horn som synes å rekke tre meter ut på hver side av det store hodet. I enorm fart, som

en pil skutt ut fra en stålbue, løper den rett ut i Mjøsa. Men oksen synker ikke, som man skulle tro. Den løper oppå vannet, hele veien til Helgøya, forsvinner inn over jordene og blir borte. Folk står lamslatte inne på stranda, og når de snur seg for å se på den store Sjøormen igjen, er også den forsvunnet!

I stedet dukker det opp et mylder av små sjøormer ute i Mjøsa. Småormene bukter seg i lenker opp mot himmelen, så langt øye kan se. Med ett forsvinner de. Vinden stilner, fuglene slutter å synge, og Mjøsa ligger blank som et speil. Ikke en lyd høres, og verden holder pusten.

Og der, midt ute i sjøen, stikker det noe opp av vannet. Det er det vanskapte hodet til det store uhyret! Høyere og høyere over vannflaten reiser det seg, til hele den store ormen er synlig. I rasende fart svømmer den opp og ned langs stranda nedenfor Domkirken.

Og der, midt ute i sjøen, stikker det noe opp av vannet. Det er det vanskapte hodet til det store uhyret!

Nærmere og nærmere land, til den plutselig setter buken fast på et skjær. Desperat prøver den å komme seg av skjæret. Det store hodet slår fra side til side, mens halen pisker vannet til skum. Ingen tør å nærme seg udyret.

Etter en stund er det en av biskopens bueskyttere som tar mot til seg. Han spenner buen, og skyter først én pil, så en til og så enda en mot udyret. Men alle bommer!

Til slutt er det bare to piler igjen. Denne gangen treffer pila sitt mål, øyet til Sjøormen. Ut av øyet renner

det en stinkende væske, som farger Mjøsa grønn i flere dager etterpå. Men ormen er ennå ikke død.

Bueskytteren tar den siste pilen ut av koggeret og sikter mot det andre øyet. Alle holder pusten. Hva om han ikke treffer? Men også denne gangen treffer pila sitt mål. Udyret setter i et brøl som kan høres helt over til den andre siden av innsjøen, før den til slutt synker sammen over skjæret og dør.

Et herrens uvær

Samme natt blåser det opp til et fryktelig uvær. Sjøormen blir revet av skjæret, og driver i land på Helgøya. Der blir den liggende og lukte så grusomt at biskopen til slutt beordrer én voksen mann fra hver gård på Nes ut til øya for å hjelpe dem med å bli kvitt beistet. De hogger ved, stabler det under ormen og tenner på. Til slutt er det bare beingrinda igjen.

Ikke lenge etter at sjøormen viste seg, kom den danske hæren til Hamarkaupangen. Biskop Mogens ble tatt til fange, og endte sine dager i fangen-

skap i Andvordskov kloster på Sjælland.

Han fikk aldri mer se sin elskede by, og det sies at den dagen de skulle sette ut på ferden mot Danmark, falt biskopen på kne i Strandbakken. Der bød han prester og kanniker, domkirken og klosteret, borgere og bønder god natt.

Med tårevåte øyne bad han en siste bønn: «Å, Gud Fader i Himmelen, møtes vi ikke igjen på jorden, møtes vi i Himmelriket. Vale, Vale, Vale. Farvel, Farvel, Farvel».

Fritt etter Hamarkrøniken

Høstdagsaktiviteter

	Lørdag	Søndag	Steder
Biskopens Marked	12-19	12-17	Lindelunden og Klosterjordet
1500-talls leir	12-19	12-17	Hovedinngangen
Vikingleir	12-19	12-17	Ved Løtenbygningen
Hesteridning for barn	12-19	12-17	Hovedinngangen
Hest og kjerre	12-19	12-17	Hovedinngangen
Langbueskyting	12-17	12-17	Ved Storhamarbygningen
Plantefarging	12-15	12-15	Ved Urtehagen
Lag pyntebånd med slynger	12-19	12-17	Vikingleiren ved Løtenbygningen
Vikingshåndverk	12-19	12-17	Vikingleiren ved Løtenbygningen
Gjøvik Spelmannslag		12-17	Borgstua
Elever fra Sandefjord kulturskole	12-19	12-17	Markedet
De Munnfulle	12-19	12-17	Markedet
Extend Art of Dance	12-19	12-17	Markedet
Middelaldertivoli *	13-18	12-16	Markedet
På tokt med Olav Kvite	12-19	12-17	Brygga ved Løtenbygningen
Skrivestue	12-18	12-17	Ved Urtehagen
Steinhoggerverksted	12-18	12-17	Markedet
Demonstrasjon av kalkbrenning	12-19	12-17	Ved Drengestua
Venneforeningens kaffebod	12-18	12-17	Ved Drengestua

NB: Vi tar forbehold om at programmet kan bli endret.

Program 2022

Freitag

19.00–24.00 Legendarisk fest for allmuen i Ølstua!

- 19.30 **Musicantus**, lystige
vertshusviser
- 20.30 **Magikeren Arkadia**,
trolleri og magi

- 21.30 **Johannestrubadurene**,
musikk du ikke visste du
ikke ville høre
- 22.30 **Gjøglergruppen Trix**,
halsbrekkende gjøgling
- 23.15 **Ramashang**, middel-
aldersk partymusikk

Lördag

– 12.00 –

- 12.00 **Festivalen og markedet**
åpner. Velkommen til
«Alle sansers festival»!
Her kan du både se,
smake, høre, lukte og ta
på middelalderen!
- 12.00 **Åpningsparade**
fra Hamar sentrum
- 12.00 **Plantefarging** med Eva
Lutnæs, ved Urtehagen
- 12.00 **Steinhogger-verkstedet**
åpner på markedet
- 12.15 **Ta Rotta**,
musikk på markedet
- 12.15 **Bli med ned
i Dragens hule!**
Besøk en sovende drage i
Katedralskolekjelleren

- 12.30 **Prinsesseskolen** åpner
ved middelalder-
foreningens leir
- 12.30 **Musikalsk omvisning**
v/Domkirkeoddens
guider i Hamardomen
- 12.30 **Musicantus musikalske
middelalderjukebox**,
i Musicantus telt
på markedet
- 12.30 **«Beowulf»** v/Teater
Fabel, dukketeater i
Lindelunden
- 12.30 **Myntmesteren slår!**
Demonstrasjon av
myntslaging ved
Urtehagen

– 13.00 –

- 13.00 **Kong Håkons Ridder-
skole**, ved Middelalder-
foreningens leir. Alders-
grense 5–10 år
- 13.15 **«Olav den Hellige
– vikinggutten som ble
helgenkonge»**
v/Ann Elin Lium,
Pilegrimssenter Hamar,
fortelling i Lindelunden
- 13.15 **La Compagnie**,
musikk på markedet
- 13.15 **Gjøgleren Arkadia**,
på markedet
- 13.15 **«Mystiske middelalder-
myter i Urtehagen»**,
omvisning i Urtehagen
v/Hildur Hauksdottir

- 13.30 **Oppvisning i ridder-
ferdigheter til hest**,
Turneringsplassen
- 13.30 **Aktiviteter for barn**,
Middelalder-
foreningens leir

- 13.45 **«Sjøormen i Mjøsa»**,
v/Johannestrubadurene,
teater i Lindelunden
- 13.45 **Sølja danser**
ved Urtehagen
- 13.45 **Musicantus musikalske
middelalderjukebox**,
i Musicantus telt
på markedet

– 14.00 –

- 14.00 **Audiens hos Kong Håkon 6. og hans adelsfølge**, ved Middelalderforeningens leir
- 14.00 **Demonstrasjon av våpen fra 1500-tallet** v/Verlorene Hoop, ved Hovedinngangen
- 14.00 «**Lin og linproduksjon gjennom tidene**», omvisning i Urtehagen v/Asta Christin Holen
- 14.00 «**Fortida før og nå...**», ved Per Øyvind Riise, foredrag i Aulaen

- 14.15 **Ramashang**, musikk på markedet
- 14.30 **Eva farger blått med vaid**, plantefarging ved Urtehagen
- 14.30 **Gjøglergruppen Trix**, gjøgler på markedet
- 14.30 **1300-talls blankvåpenkamp i rustning**, ved Middelalderforeningens leir
- 14.45 «**Sagaen om...**», eventyr med Gycklaren Geten i Lindelunden
- 14.45 **Demonstrasjon av krigsbuer**, Turneringsplassen

– 15.00 –

- 15.00 **Kong Håkons Fekteskole**, ved Middelalderforeningens leir. Aldersgrense 10 – 15 år
- 15.00 «**Mystiske middelaldermyter i Urtehagen**», omvisning i Urtehagen v/Hildur Hauksdottir
- 15.00 **Ta Rotta**, musikk på markedet
- 15.00 **Myntmesteren slår!** Demonstrasjon av myntslaging v/Urtehagen
- 15.00 **Bli med ned i Dragens hule!** Katedralskolekjelleren
- 15.00 «**Hamarkrøniken**» ved Marie Kløvstad Øye, foredrag i aulaen

- 15.15 **Ridderselskapet Mentolatium.**
Ridderturnering for barn, markedet
- 15.30 **La Compagnie,**
musikk på markedet
- 15.30 **Sølja danser**
ved Urtehagen
- 15.30 **Musicantus,**
konsert i Hamardomen
- 15.45 **«Beowulf»,**
v/Teater Fabel, dukke-teater i Lindelunden
- 16.00 –
- 16.00 **Prinsesseskolen**
fortsetter
- 16.00 **Kong Håkons Ridder-skole,** ved Middelalderforeningens leir
- 16.00 **«Mellom fantasy og virkelighet»,**
ved Linda Fredriksberg, foredrag i Aulaen
- 16.00 **Oppvisning i ridderferdigheter til hest,**
Turneringsplassen

- 16.00 **Aktiviteter for barn,**
i Middelalderforeningens leir
- 16.00 **Ramashang,**
musikk på markedet
- 16.00 **«Lin og linproduksjon gjennom tidene»,**
omvisning i Urtehagen
v/Asta Christin Holen
- 16.30 **«Sagaen om...»,**
eventyr med Gycklaren Geten i Lindelunden
- 16.30 **Gjøgleren Arkadia,**
gjøgler på markedet
- 16.45 **«Mystiske middelaldermyter i Urtehagen»,**
omvisning i Urtehagen
v/Hildur Hauksdottir
- 16.45 **Ta Rotta,**
konsert i Hamardomen
- 17.00 –
- 17.00 **Audiens hos Kong Håkon 6. og hans følge,**
ved Middelalderforeningens leir
- 17.00 **Gjøglergruppen Trix**
gjøgler på markedet
- 17.00 **La Compagnie,**
musikk på markedet
- 17.15 **«Lin og linproduksjon gjennom tidene»,**
omvisning i Urtehagen
v/Asta Christin Holen
- 17.30 **«Sjøormen i Mjøsa»,**
v/Johannestrubadurene,
teater i Lindelunden
- 17.30 **Musikalsk omvisning**
ved Domkirkeoddens guider i Hamardomen
- 18.00 –
- 18.00 **Ta Rotta,** musikk på markedet
- 18.00 **«Mystiske middelaldermyter i Urtehagen»,**
omvisning i Urtehagen
v/Hildur Hauksdottir
- 18.00 **Tribus Sagittariis,**
bueskytturnering, innledende runder ved Storhamarbygningen.
- 19.00 til 01.00 –
- 19.00 **«Mjøssemi»,**
konsert i Hamardomen med Collegium Vocale, Lillehammer Kammerkor og Vestoppland Kammerkor.
- 19.00 **Magikeren Arkadia**
tryller og gjøgler i Ølstua
- 20.00 **Ramashang,**
musikk i Ølstua
- 21.00 **Canardus Horribilis,**
musikk i Ølstua
- 22.00 **La Compagnie,**
musikk i Ølstua
- 23.15 **«Eldnatt»,**
ildshow med Trix på turneringsplassen
- 24.00 **Ramashang,**
avslutter kvelden med musikk i Ølstua

Söndag

– 12.00 –

- 12.00 **Festivalen åpner**
- 12.00 **Kong Håkons Ridder-skole**, ved Middelalderforeningens leir.
Aldersgrense 5–10 år
- 12.00 **Musikalsk omvisning** i Hamardomen v/Domkirkeoddens guider
- 12.00 **Møt en vaskeekte ridder!** Møt ridderne fra ridderoppvisningen ved hovedinngangen
- 12.00 **Plantefarging** med Eva Lutnæs, ved Urtehagen
- 12.00 **Steinhogger-verkstedet** åpner på markedet

- 12.00 «**Sagaen om...**», eventyr med Gycklaren Geten i Lindelunden
- 12.00 **Ramashang**, musikk på markedet
- 12.30 **Prinsesseskolen åpner**, ved Middelalderforeningens leir
- 12.30 **Gjøgleren Arkadia**, markedet
- 12.30 **Aktiviteter for barn**, i Middelalderforeningens leir
- 12.30 «**Mystiske middelaldermyter i Urtehagen**», omvisning i Urtehagen v/Hildur Hauksdottir
- 12.30 **Schola Instrumentalis**, musikk i Storteltet
- 12.30 **Ta Rotta**, musikk på markedet
- 12.30 «**Sjøormen i Mjøsa**», v/Johannestrubadurene, teater i Lindelunden
- 12.45 **Mesterborgerparade** fra Hedmarkstunet

– 13.00 –

- 13.00 **Hyllest av Hammer By's Mesterborgere** i Borggården
- 13.00 **Audiens hos Kong Håkon 6. og hans følge**, ved Middelalderforeningens leir

- 13.00 **Ramashang**, musikk på markedet
- 13.15 «**Hamarkrøniken**» ved Marie Kløvstad Øye, foredrag i aulaen
- 13.15 **Musicantus**, konsert i Hamardomen
- 13.30 «**Mystiske middelaldermyter i Urtehagen**», omvisning i Urtehagen v/Hildur Hauksdottir
- 13.30 **Myntmesteren slår!** Demonstrasjon av myntslaging ved Urtehagen
- 13.30 «**Olav den Hellige – vikinggutten som ble helgenkonge**» v/Ann Elin Lium, Pilegrimssenter Hamar, fortelling i Lindelunden
- 13.30 **Oppvisning i ridderferdigheter til hest**, Turneringsplassen
- 13.30 **Canardus Horribilis**, musikk på markedet
- 13.30 **Demonstrasjon av våpen fra 1500-tallet** v/Verlorene Hoope, ved Hovedinngangen

– 14.00 –

- 14.00 **1300-talls blankvåpenkamp i rustning**, ved Middelalderforeningens leir

- 14.00 **Bli med ned i Dragens hule!**
Besøk en sovende drage i Katedralskolekjelleren
- 14.00 **«Lin og linproduksjon gjennom tidene»**,
omvisning i Urtehagen v/Asta Christin Holen
- 14.00 **La Compagnie**,
musikk på markedet
- 14.00 **Gjøglergruppen Trix**
gjøgler på markedet
- 14.15 **«Fortida før og nå...»**,
ved Per Øyvind Riise,
foredrag i Aulaen
- 14.30 **Eva farger blått med vaid**, plantefarging ved Urtehagen

- 14.30 **«Beowulf»** v/Teater Fabel, dukketeater i Lindelunden
- 14.30 **Tribus Sagittariis**,
bueskytterturnering, finale i Borggården
- 14.30 **Kong Håkons Fekteskole**,
ved Middelalderforeningens leir.
Aldersgrense 10–15 år
- 14.30 **Ta Rotta**,
musikk på markedet
- 14.30 **Aktiviteter for barn**,
i Middelalderforeningens leir
- 14.45 **Schola Instrumentalis**,
konsert i Hamardomen

- 15.00 –
- 15.00 **La Compagnie**,
musikk på markedet
- 15.00 **«Mystiske middelaldermyter i Urtehagen»**,
omvisning i Urtehagen v/Hildur Hauksdottir
- 15.00 **Musicantus musikalske middelalderjukebox**,
i Musicantus telt på markedet
- 15.00 **Gjøgleren Arkadia**,
på markedet
- 15.00 **«Mellom fantasy og virkelighet»**,
ved Linda Fredriksberg,
foredrag i Aulaen
- 15.00 **Ridderselskapet Mentolatum**.
Ridderturnering for barn, markedet

- 15.37 **«The Battle of the Odd anno 1537»**
Stort historisk slag på turneringsplassen

- 16.00 –
- 16.00 **Kong Håkons Ridder-skole**, ved Middelalderforeningens leir
- 16.00 **«Lin og linproduksjon gjennom tidene»**,
omvisning i Urtehagen v/Asta Christin Holen
- 16.00 **Schola Instrumentalis**,
spiller på markedet
- 16.00 **Gjøglergruppen Trix**
gjøgler på markedet
- 16.30 **Canardus Horribilis med venner**,
avslutningskonsert i Hamardomen

❧ Takk til våre sponsorer ❧ og samarbeidspartnere:

Hamar kommune

*Hamar
Bussreiser*

Fotografer:

Mailind Solvind Mjøen,

Maja Hassel, Signe Marie Johnsen,

Øyonn Skjæveland, Mari Akersveen, Berit Fjæstad, Barbro Fjæstad,

Roger Johansen, Robin Cornel Berntsen, Tor Arild Bækkeli,

John Kristian Fjeld, Andreas Roksvåg, Christian Rasmussen

Åsmund Skjæveland og Domkirkeoddens fotografer